

Θρησκεία και Δαρβίνος - Οι διαχρονικοί διωγμοί της «Εξέλιξης» από την Εκκλησία



Δύο θεωρίες έτειναν προς την εξήγηση της γένεσης των φυτικών και ζωικών ειδών: Η θεωρία της εξέλιξης, που ανάγεται στην αρχαία ελληνική φιλοσοφική σκέψη και η θεωρία της δημιουργίας, σύμφωνη με το ιουδαιοχριστιανικό δόγμα της εφ' άπαξ δημιουργίας όλων των όντων από τον Θεό. Η μεν πρώτη αποτελούσε την κυρίαρχη σκέψη κατά την Αρχαιότητα, ενώ η δεύτερη την επιβληθείσα μεσαιωνική θεωρία.

Όταν τον 19^ο αι. ο Δαρβίνος έφερε πάλι στο προσκήνιο τη θεωρία της εξέλιξης, η επίθεση της Εκκλησίας ήταν ολομέτωπη. Οι αντιδράσεις συνεχίζονται μέχρι τις ημέρες μας με τις απαγορεύσεις της διδασκαλίας της δαρβινικής θεωρίας σε εκπαιδευτικά ιδρύματα των Η.Π.Α., αντί της οποίας διδάσκεται η -σύμφωνη με το βιβλικό δόγμα- ψευδο-επιστημονική θεωρία του «Ευφυούς Σχεδιασμού».

Πολλά είδη φυτών και ζώων υπήρχαν πριν από εκατομμύρια χρόνια, αλλά εξαφανίσθηκαν και δεν υπάρχουν σήμερα (π.χ. οι δεινόσαυροι). Άλλα ζώα, που δεν υπήρχαν παλαιότερα, εμφανίστηκαν πολύ αργότερα (π.χ. τα θηλαστικά). Είναι αντιεπιστημονικό και πέραν της λογικής να υποστηρίζεται, ότι όλα τα ζώα εμφανίσθηκαν κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή εφ' άπαξ και δια παντός, όπως οι παρά φύση ιουδαιογενείς θρησκείες διδάσκουν με το δόγμα της δημιουργίας των όντων από τον Θεό .

Η θεωρία της εξέλιξης στην αρχαία ελληνική φιλοσοφική σκέψη

Η ιδέα της εξέλιξης των οργανικών όντων, των μεταβολών και του διαχωρισμού τους από την εκκίνηση από μία κοινή πηγή ανάγεται στην ελληνική αρχαιότητα. Στη Σχολή της Μιλήτου (στ' αι. π.Χ.), που αποτέλεσε την αφετηρία της σύγχρονης παγκόσμιας σκέψης και έρευνας κι όπου τέθηκαν οι βάσεις των Επιστημών, ο Αναξίμανδρος δίδασκε, ότι η αρχική προέλευση των ζώων οφείλεται στο υγρό στοιχείο, το οποίο υπέστη εξάτμιση από τον Ήλιο. Ο δε άνθρωπος προήλθε από αλλοειδή ζώα, τα οποία άμα γεννηθούν δεν χρειάζονται πολύ χρόνο για να

ανευρίσκουν την τροφή τους, ο άνθρωπος όμως, έχει ανάγκη πολυχρόνιας φροντίδας και περίθαλψης, για να γίνει ικανός να ανευρίσκει μόνος την τροφή του, άλλως δεν θα είχε διασωθεί. («Έτι φησίν, ότι κατ' αρχάς εξ αλλοειδών ζώων ο άνθρωπος εγεννήθη, εκ του τα μὲν ἄλλα δι' εαυτῶν ταχύ νέμεσθαι, μόνον δε τον άνθρωπον πολυχρονίου δεισθαι τιθηνήσεως • διό και κατ' αρχάς ουκ ἄν ποτε τοιούτον ὄντα διασωθῆναι») [Πλούταρχος, Στρωμ. 2 (D 579, εκ του Θεοφράστου)].

Ο Εμπεδοκλής δίδασκει, ότι τα ζώα και τα φυτά, όταν εμφανίστηκαν στη Γη ήταν ατελέστατα • συν τω χρόνω υπέστησαν εξέλιξη και παρουσιάζονται όπως τα βλέπουμε σήμερα.

Με απεριόριστο θαυμασμό εκφράστηκε για τις βιολογικές έρευνες του Αριστοτέλη ο Δαρβίνος. Μεγάλη εντύπωση έχει προκαλέσει η παρατήρηση του Αριστοτέλη, ότι υπάρχει είδος ψαριού, το οποίο φονεύει τη λεία του με ηλεκτρική εκκένωση, που προκαλεί η ουρά του, όταν αυτή κτυπήσει το θύμα του.

Η εξέλιξη των ζώων είναι έκφανση του: «τα πάντα ρεί», της φιλοσοφικής θεωρίας του Ηράκλειτου. Ο Ηράκλειτος θεωρούσε, ότι ο φαινομενικός κόσμος, τα αισθητά πράγματα, διαρκώς μεταβάλλονται και τίποτε δεν μένει σταθερό. Στον κόσμο παρατηρείται συνεχής δημιουργία και καταστροφή. «Λέγει που Ηράκλειτος, ότι πάντα χωρεί και ουδέν μένει και ποταμού ροή απεικάζων τα ὄντα λέγει ως δις ες τον αυτόν ποταμόν ουκ ἄν εμβαίης» (Πλάτωνος Κρατύλος, 402 Α). (Λέει κάπου ο Ηράκλειτος, ότι όλα προχωρούν και τίποτε δεν μένει και παρομοιάζοντας τα ὄντα προς ροή ποταμού λέει, ότι στον ίδιο ποταμό δεν είναι δυνατόν να μπει κάποιος δύο φορές).

Όσον αφορά στο πολιτικό μέρος της θεωρίας της εξέλιξης, η κοινωνική ομάδα, η «Πόλη», είναι φυσική οντότητα εμπεριέχουσα τον ξυνό (κοινό, παγκόσμιο) ηρακλείτειο Λόγο. Δεν είναι σχήμα και γεωγραφικός χάρτης, ούτε ένα απλό σύμβολο. Οι κάτοικοί της δεν είναι απλοί υπήκοοι ή συμπολίτες, που τους ενώνουν τυχαία ιστορικά περιστατικά ή γλωσσικά και παραδοσιακά σύμβολα. Η Πόλη είναι Νόμος, που ανάγει τις ρίζες της στο Φυσικό Νόμο. Ως τέτοια είναι συνεχώς εξελίξιμη και ποτέ στατική, ποτέ ελώδης κατάσταση, στάτους κβό. Στο Απόσπασμα 84 αναφέρεται: «Μεταβάλλον αναπαύεται και κάματός εστι τοις αυτοίς μοχθείν και ἄρχεσθαι», δηλαδή είναι μεγάλος κόπος να κοπιάζει κανείς για τους ίδιους ἄρχοντες και να εξουσιάζεται διαρκώς από τους ίδιους. Ο Ηράκλειτος ήθελε εναλλαγή των αρχόντων, όχι γιατί απέτυχαν, αλλά για να αναπαυθούν.

Ο εξοβελισμός της θεωρίας της εξέλιξης από τον Χριστιανισμό

Από την ολομέτωπη επίθεση του χριστιανισμού εναντίον του Ελληνικού Πολιτισμού και των Επιστημών δεν διέφυγαν οι αρχαιοελληνικές θεωρίες και αντιλήψεις περί εξελικτικότητας. Από την επιβολή του χριστιανισμού και μετά, η ανθρωπότητα ρίχτηκε στα σκοτάδια του Μεσαίωνα. Τότε επιβλήθηκε το δόγμα της δημιουργίας του κόσμου από τον Θεό, που έφτιαξε όλα τα ζώα και τα φυτά μαζί, πρίν από 7.500 χρόνια περίπου.

Αφ' ότου σταθεροποιήθηκε ο χριστιανισμός, η έννοια της εξελικτικότητας εξοβελίστηκε και από την πολιτική σκέψη των ανθρώπων κι αντικαταστάθηκε από το εξουσιαστικό παρά φύση δόγμα της σταθερότητας. Οι κοινωνίες των ανθρώπων διοικούνταν τώρα από την -ελέω Θεού- πολιτικοθρησκευτική εξουσία, η οποία δεν είχε κανένα λόγο να επιθυμεί αλλαγές κι εξελίξεις. Ο Απόστολος Πέτρος έδωσε σαφή εντολή υποταγής σε κάθε εξουσία: *«Υποτάγητε ουν πάση ανθρωπίνη κτίσει δια τον Κυριον, είτε βασιλεί, ως υπερέχοντι, είτε ηγεμόσιν»* (Α΄ Πετρ., β΄ 13-14).

Επανάκαμψη των εξελικτικών θεωριών - Δαρβίνος

Από τον ιη΄ αιώνα και τους Εγκυκλοπαιδιστές προπαρασκευάστηκε κλίμα ευνοϊκό για την ιδέα της εξέλιξης. Τα πνεύματα άρχισαν να απελευθερώνονται σιγά σιγά από τις θεοκρατικές ψευδοεπιστημονικές προλήψεις. Οι επιστημονικές εργασίες πρόσφεραν καλύτερες γνώσεις περί του θέματος. Ο πρώτος μεγάλος θεμελιωτής της εξέλιξης υπήρξε ο Μπυφόν, ο οποίος είχε δυνηθεί να διατυπώσει μια θεωρία της εξέλιξης, αλλά δεν είχε τολμήσει να την εκθέσει ολοκληρωτικά. Ο Λαμάρκ, μαθητής του Μπυφόν, διατύπωσε επίσης μια θεωρία ερμηνεύουσα την εξέλιξη. Το έργο του είχε μεγάλη απήχηση, αλλά ευρισκόμενο ακόμη μακρά των γεγονότων έγειρε πολυάριθμες αμφισβητήσεις.

Κατόπιν ήλθε ο Δαρβίνος, που διατύπωσε μια θεωρία εξέλιξης βασισμένη σε τεράστιο αριθμό στοιχείων και παρατηρήσεων, τα οποία συγκέντρωσε κυρίως κατά το πενταετές ταξίδι του με το εξερευνητικό πλοίο Μπίγκλ (1831-1836). Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής γεννήθηκαν στο Δαρβίνο, πτυχιούχο της Θεολογίας και υποστηρικτή μέχρι τότε του αμετάβλητου των ειδών, οι πρώτες αμφιβολίες περί της σταθερότητας των ειδών, κυρίως μετά την εξέταση της πανίδας των νησιών Γκαλαπάγκος, καθώς και της απολιθωμένης πανίδας των νωδών θηλαστικών των πεδιάδων των πάμπας στη Νότια Αμερική.

Με την πάροδο των ετών και μετά από πολλές παρατηρήσεις και μελέτες

διαμορφώθηκε η δαρβινική θεωρία περί της εξέλιξης των ειδών, κύρια σημεία της οποίας είναι: Κατά τη διάρκεια της ζωής, συνέπεια του αγώνα για την επιβίωση, λαμβάνει χώρα μια διαλογή των ατόμων κάθε είδους, μια φυσική επιλογή, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την επιβίωση του ικανότερου. Κατά τον αγώνα αυτό για επιβίωση θα επιζήσουν οι οργανισμοί, οι οποίοι κατέχουν ορισμένα πλεονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών τους. Τα άτομα αυτά έχουν περισσότερες πιθανότητες να επιζήσουν σε σχέση με τα άτομα που δεν κατέχουν αυτά τα χαρακτηριστικά, άρα λιγότερο ευνοημένα από τη φύση, τα οποία δεν θα έχουν πολλές πιθανότητες επιβίωσης και θα εξαφανισθούν βαθμιαία. Το αποτέλεσμα της φυσικής επιλογής είναι η δημιουργία νέων ειδών με τη συνεχή και βαθμιαία προσαρμογή των οργανισμών στις συνθήκες διαβίωσής τους, που επιτυγχάνεται με την ανάπτυξη νέων χαρακτήρων, πλεονεκτικών κάτω από αυτές τις συνθήκες. Αργότερα ο Δαρβίνος συμπλήρωσε τη θεωρία του με την έννοια της γεννητικής επιλογής, κατά την οποία τα αρρενα μάχονται μεταξύ τους για την κατάκτηση των θηλέων, τα οποία έχουν τη δυνατότητα της εκλογής των αρρένων, που αναπτύσσουν γι' αυτό τη ρώμη, τους ωραίους χρωματισμούς κ.ά. προς έλξη των θηλέων.

Οι κυριώτερες από τις πολυάριθμες αποδείξεις της εξέλιξης είναι:

- Παλαιολογικές: Οι διάφοροι τύποι φυτών και ζώων εμφανίστηκαν διαδοχικά στο χρόνο με αυστηρή τάξη, βαίνοντας από το απλό στο συνθετότερο. Η οργανική πρόοδος είναι έκδηλος. Αυστηρή εναρμόνιση υπάρχει μεταξύ της εμφάνισης μίας ομάδας και της θέσης, που της παρέχει η οργάνωσή της. Για παράδειγμα οι ιχθύες είναι αρχαιότεροι των ερπετών, που προηγούνται των θηλαστικών και των πτηνών. Στα θηλαστικά τα μη πλακουντοφόρα προηγούνται των πλακουντοφόρων. Ορισμένα ανακαλυφθέντα γεωλογικά στρώματα εγκλείουν συνεχείς σειρές απολιθωμάτων, τα οποία δεικνύουν την εξέλιξη στους συγκεκριμένους χώρους.

- Εμβρυολογικές: Η καρδιά του ανθρωπίνου εμβρύου αποτελείται από κεκαμμένο σωλήνα, που περιλαμβάνει ένα κόλπο, μία κοιλία και ένα βολβό, που αντιστοιχούν ακριβώς στην καρδιά ενός ιχθύος. Τα έμβρυα των αμνιωτών έχουν στον εγκεφαλικό χώρο καταβολές βραγχίων ανάλογες προς εκείνες των ιχθύων. Όλα αυτά οφείλονται στην κοινή καταγωγή των οργανισμών, η οποία κατά το διάστημα της οντογένεσής τους διέρχονται τα ίδια στάδια εξέλιξης.

- Ανατομικές: Όργανα διαφορετικά μορφολογικά και φυσιολογικά ενός ανεπτυγμένου οργανισμού δύνανται να έχουν κοινή καταγωγή. Τα όργανα αυτά λέγονται ομόλογα. Η νηκτική κύστη και ο πνεύμονας είναι όργανα ομόλογα,

προερχόμενα από μία πτύχωση του λεπτού εντέρου.

Έντονες και διαχρονικές οι χριστιανικές αντιδράσεις

Οι θεωρίες του Δαρβίνου δημιούργησαν αμέσως έντονες συζητήσεις μεταξύ των επιστημόνων και των θεολόγων. Οι εκκλησιαστικοί παράγοντες όλων των δογμάτων δεν δέχονται, ότι τα αποσπάσματα της «Γένεσης» έρχονται σε αντίθεση με την Επιστήμη κι ότι υπάρχει «φυσική» και όχι «θεία» επιλογή. Η δαρβινική διδασκαλία χαρακτηρίστηκε ως αθεϊστική, υλιστική και εξόχως επικίνδυνη για τους κρατούντες κοινωνικούς και βασισμένους στη χριστιανική ηθική θεσμούς. Ο Δαρβίνος τιτλοφορήθηκε ως άθεος και χλευάστηκε από εκκλησιαστικούς κυρίως κύκλους με δημοσιεύματα, ως απόγονος πιθήκων, αν και ο Δαρβίνος δεν δίδασκε, ότι ο άνθρωπος προέρχεται από τον πίθηκο, όπως υποστηρίζεται, αλλά ότι ο άνθρωπος και ο πίθηκος έχουν κοινό πρόγονο, το οποίο είναι απολύτως αληθές. Συχνά επαναλαμβάνονταν αυτές οι απόψεις σε ευτελή έντυπα, που απευθύνονταν σε αμόρφωτους ανθρώπους.

Παρά την αποκρυπτογράφηση του DNA και των πλείστων επιστημονικών αποδείξεων για την ορθότητα της θεωρίας της εξέλιξης, ο διωγμός του δαρβινισμού, κατά την φιλοσοφική του ιδίως πλευρά, συνεχίζεται αμείωτος έως τις μέρες μας. Η Εκκλησία όμως, έχει κατανοήσει, ότι δεν μπορεί να εμφανίζεται συνεχώς ως εχθρός της Επιστήμης. Για να αντικρούσει την «υλιστική» θεωρία της εξέλιξης λοιπόν, σκέφθηκε να συγκροτήσει και να προβάλλει μια άλλη «μη υλιστική» θεωρία. Αυτό συνέβη στην Αμερική, όπου οι δαρβινικές θεωρίες θεωρούνται άκρως επικίνδυνες για την κυρίαρχη ιδεολογία της υπερδύναμης, η οποία τείνει ολοένα και ταχύτερα προς τη θεοκρατία. Φανατικοί θρησκευτικοί κύκλοι επιχείρησαν να τεκμηριώσουν επιστημονικά τις διατυπώσεις της Βίβλου για τη δημιουργία-γένεση του κόσμου και του ανθρώπου δημιουργώντας τη ψευδο-επιστημονική θεωρία του «Ευφυούς Σχεδιασμού», σύμφωνα με την οποία, το Σύμπαν είναι τόσο περίπλοκο, ώστε είναι αδύνατο να προέκυψε από φυσικές διεργασίες, άρα πρέπει να δημιουργήθηκε από κάποια ανώτερη νοημοσύνη.

Αρκετές πολιτείες των Η.Π.Α., μεταξύ των οποίων προπύργια των φανατικών χριστιανών, όπως η Αλαμπάμα, η Οκλαχόμα, η Γεωργία και το Τέξας με ειδικά νομοθετήματα επέβαλαν είτε τον περιορισμό της διδασκαλίας της «Εξέλιξης», είτε την υποχρεωτική συνδιδασκαλία του «Ευφυούς Σχεδιασμού». Παράλληλα, πλούσια «λόμπι» ξοδεύουν εκατομμύρια δολάρια χορηγιών για τη χρηματοδότηση των φίλο-δημιουργιστών.

Το εκπαιδευτικό συμβούλιο της πολιτείας του Κάνσας αποφάσισε να καταργήσει εντελώς τη διδασκαλία της θεωρίας της εξέλιξης του Δαρβίνου, με το σκεπτικό ότι πρόκειται για μια θεωρία που δεν έχει αποδειχθεί και παραμένει αμφιλεγόμενη. Στα σχολικά βιβλία της βιολογίας στην Πολιτεία της Γεωργίας κολλήθηκαν ειδικά αυτοκόλλητα, που έγραφαν, ότι «η εξέλιξη δεν είναι παρά μια αμφιλεγόμενη θεωρία, η οποία αδυνατεί να εξηγήσει επαρκώς την προέλευση της ζωής». Βιολόγος καθηγήτρια δήλωσε, ότι αρκετοί μαθητές της επιτίθενται φραστικά προτού καν ξεκινήσει το επίμαχο μάθημα, δασκαλεμένοι από θρησκευόμενους γονείς, ιερείς και τηλε-ευαγγελιστές.

Σήμερα, περισσότερο από ένα αιώνα μετά το θάνατο του Δαρβίνου, η επιστημονική κοινότητα έχει αποδεχτεί, με διάφορες βελτιώσεις και προσαρμογές, τις θέσεις του, οι οποίες επιβεβαιώθηκαν εν τω μεταξύ από πλήθος παρατηρήσεων και νεότερων ανακαλύψεων, αλλά και από σύγχρονες αναλύσεις και μελέτες του DNA των ζώων και του ανθρώπου.

Η δαρβινική διδασκαλία για την εξέλιξη, παρά τις οπισθέλκουσες θεοκρατικές αντιδράσεις, αποτελεί τη βάση των βιολογικών επιστημών.

Πηγή: freeinquiry.gr